

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 5Co/627/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113235863
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Miroslav Jamrich
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5113235863.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Miroslava Jamricha a členov senátu JUDr. Gabriely Veselovej a JUDr. Dagmar Cabadajovej, v právnej veci navrhovateľa: P. K., nar. X.X.XXXX, bytom P. XXX, právne zast. JUDr. Nikoletou Sekerákovou, advokátkou, so sídlom J., X. M. XX, proti odporcovi: M. K., nar. X.X.XXXX, bytom P. XXX, právne zast. Advokátska kancelária Hagara - Hagarová, s.r.o., so sídlom Žilina, D. Dlabača 35, o určení, že dôvody vydedenia nie sú dané, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 7C/292/2013-108 zo dňa 14.10.2015, taktó

r o z h o d o l :

Krajský súd rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e.

O trovách odvolacieho konania r o z h o d n e súd I. stupňa.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Žilina rozsudkom č.k. 7C/292/2013-108 zo dňa 14.10.2015 určil, že dôvody vydedenia navrhovateľa poručiiteľkou E. K., rod. L., nar. XX.X.XXXX, naposledy bytom P. XXX, zomr. dňa XX.X.XXXX, uvedené v listine o vydedení zo dňa 6.10.2010, spísanej na Notárskom úrade JUDr. Ľubici Jonekovej, notárky, so sídlom v J., do notárskej zápisnice č. N260/2010, NZ 36058/2010, nie sú dané. O trovách konania vyslovil, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti tohto rozsudku.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že navrhovateľ podaným návrhom sa domáhal, aby súd určil, že dôvody vydedenia navrhovateľa poručiiteľkou E. K., rod. L., nar. XX.X.XXXX, naposledy bytom P. XXX, zomr. XX.X.XXXX, uvedené v listine o vydedení zo dňa 6.10.2010, spísanej na Notárskom úrade JUDr. Ľubici Jonekovej, notárky, so sídlom v J., do notárskej zápisnice č. N 260/2010, NZ 36058/2010 nie sú dané. Návrh odôvodnil tým, že E. K., ktorá zomrela XX.X.XXXX, bola jeho matkou. V konaní o dedičstve po nebohej bola predložená notárska zápisnica, obsahom ktorej je závet a listina o vydedení, v zmysle ktorej mala nebohá poručiiteľka s poukazom na znenie ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka vydediť navrhovateľ z dôvodu, že sa k nej dlhodobo nesprával tak, ako by sa k nej správať mal. Navrhovateľ v konaní o dedičstve po nebohej matke poprel ako zákonný dedič existenciu dôvodov vydedenia, a preto okresný súd mu uložil uznesením sp.zn. 7D/26/2013, Dnot 43/2013 zo dňa 20.9.2013, aby do 30 dní od právoplatnosti uznesenia podal žalobu o určenie neplatnosti dôvodov vydedenia uvedených v listine o vydedení. Preto navrhovateľ podal uvedenú žalobu. Navrhovateľ uviedol, že dôvod vydedenia nie je daný a neobstojí. Poukázal na to, že vzťahy medzi ním a matkou boli dobré, o čom svedčí aj skutočnosť, že mu v roku 1997 predala časť rodinného domu č.súp. XXX a parc. č. 986/2 o výmere 475 m2, nachádzajúce sa v k.ú. P. a až do jej smrti XX.X.XXXX bývali vedľa seba v domoch, ktoré majú vedľa seba vchody, nakoľko ide o jeden dom prerobený na dve samostatné bytové jednotky. Napriek skutočnosti, že vo svojej časti rodinného domu poručiiteľka bývala až do svojej smrti s bratom navrhovateľa - odporcom, ktorý je slobodný, väčšinu starostlivosti a opráv v dome poručiiteľky uskutočňoval navrhovateľ. Vždy keď za ním matka prišla s nejakou požiadavkou, nakoľko odporca

väčšinu času trávil v pohostinských zariadeniach, navrhovateľ, keď zatepľoval svoju časť domu, zateplil aj matkinu časť. Spravil jej zastrešenie nad vchodom a nikdy jej nepýtal peniaze za prácu a materiál. Navrhovateľ sa o poručiťku neustále zaujímal. Keď potrebovala, robil jej veľké nákupy, vozil ju on alebo jeho syn autom k lekárovi. Preto bol veľmi zaskočený, keď sa dozvedel v dedičskom konaní, že bol matkou vydedený. Matka až do svojej smrti si viedla domácnosť sama, nebola odkázaná na starostlivosť, varila, nakupovala, prala pre seba aj pre odporcu, ktorý za života matky nejavil žiadny záujem o domácnosť a starostlivosť o dom. Pokiaľ nebol v práci, celý čas trávil v pohostinských zariadeniach, v čom pokračuje aj po matkinej smrti a teplú stravu mu zabezpečuje manželka navrhovateľa. Navrhovateľ nerozumie dôvodom vydedenia, že by svoju matku nezdravil, to by nemohol jej pomáhať s opravami domu, robením nákupov, vozením autom. Rovnako poručiťka mala vždy k navrhovateľovi a jeho rodine dvere otvorené, čo využívala často, najmä keď odporca prišiel domov pod vplyvom alkoholu a bála sa ho. Pokiaľ poručiťka ako dôvod vydedenia uviedla, že ju mal navrhovateľ okríknúť, keď prešla po tráve, či nevie chodiť po chodníku, uviedol, že na svoju matku nikdy nezvýšil hlas, okrem svojho pozemku udržiaval aj pozemok matky, robil chodník, sial trávu, preto sa mohlo stať, že keď išla z poľa s motykou a v čižmách po udržiavanom trávniku, slušne jej povedal, aby šla po chodníku, čo však bolo v rámci normálnej komunikácie. Zároveň poukázal na to, že v listine o vydedení nie je uvedený dostatočne konkrétny dôvod vydedenia, z ktorého by malo byť zrejmé, že poručiťka nemala s navrhovateľom ako synom vzťah.

Odporca s dôvodmi uvedenými v návrhu navrhovateľa nesúhlasil.

Vo veci už bolo rozhodnuté rozsudkom č.k. 7C/292/2013-67 zo dňa 10.3.2014, keď súd prvého stupňa návrhu navrhovateľa vyhovel.

Na odvolanie odporcu krajský súd uznesením č.k. 5Co/523/2014-78 zo dňa 18.11.2014 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Súd prvého stupňa v ďalšom konaní pokračoval v intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, doplnil dokazovanie a opäť návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol, keď na základe doplneného dokazovania nemal preukázaný riadny dôvod vydedenia.

Súd prvého stupňa konštatoval, že pre posúdenie veci bolo podstatné skutkové vymedzenie dôvodov vydedenia tak, ako ich vymedzila poručiťka E. K.. Poručiťka konkrétne dôvody vydedenia v listine o vydedení nevymedzila s miestnou a časovou špecifikáciou tak, aby ich bolo možné bez pochybnosti posúdiť a vyhodnotiť ako trvalé neprejavovanie záujmu navrhovateľa, ktorý by ako potomok prejavovať mal, pretože z ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka vyplýva, že neprejavovanie skutočného záujmu ako dôvod vydedenia musí byť trvalé a musí existovať ku dňu spísania listiny o vydedení. Ani zo slovného spojenia dlhodobo bez konkrétnej miestnej a časovej špecifikácie (odkedy, aké dlhé časové obdobie pred spísaním listiny) nemožno bez pochybnosti vysloviť záver o trvalom neprejavovaní záujmu. Z tohto pohľadu potom listina o vydedení nespĺňa náležitosti určitosti takéhoto právneho úkonu a túto neurčitosť nebolo možné odstrániť ani výsluchom svedkov a to najmä svedkyne p. M., p. B., p. E., ktorí navyše popisovali správanie navrhovateľa voči poručiťke, ktoré však sama poručiťka nevymedzila ako dôvod vydedenia.

Súd prvého stupňa mal preukázané, že poručiťka E. K., ktorá zomrela XX.X.XXXX, spísala na Notárskom úrade Lúbice Jonekovej formou notárskej zápisnice dňa 6.10.2010 závet a listinu o vydedení, v ktorej prejavila svoju vôľu pre prípad smrti, aby celý jej majetok v závete uvedený, nadobudol odporca v rade 2/ a zároveň svojho druhého syna navrhovateľa s poukazom na ust. 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka vydedila. Ako dôvod vydedenia uviedla, že sa k nej dlhodobo nespráva tak, akoby sa ku nej správať mal. Hoci bývajú na jednej záhrade, nezdraví ju, správa sa nevšímavo. Keď ku nemu príde na návštevu, opýta sa jej, čo tam robí. Keď prejde cez trávu, ktorá je vysadená na jej pozemku, okríkne ju, či nevie chodiť po chodníku. Dôsledky vydedenia zároveň stiahla aj na právnych nástupcov vydedeného.

Ako vyplýva z uvedeného závetu, vymedzené dôvody vydedenia samé o sebe bez konkrétnej miestnej a časovej špecifikácie nenapĺňajú skutkovú podstatu pre vydedenie, zakotvenú v ust. § 469a ods. 1 písm. b) a pri ich posudzovaní neumožnili súdu vysloviť záver, že poručiťka vymedzené správanie navrhovateľa ku dňu spísania listiny o vydedení trvalo nezodpovedá riadnemu sa správaniu potomka

voči rodičovi. Súd vykonaným dokazovaním mal preukázať, že poručiťka pred jeho spísaním navrhovateľa v roku 2009-2010 navštevovala v jeho domácnosti, v roku 2006 a 2009 sa zúčastnila osláv narodenín navrhovateľa a jeho manželky, v roku 2010 spoločne s navrhovateľom zatepľovali svoje domy, čo nenasvedčuje tomu, že by navrhovateľ trvalo neprejavoval o svoju matku opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal. Na základe uvedeného dospel k záveru, že dôvody vydedenia navrhovateľa poručiťkou uvedené v listine o vydedení zo dňa 6.10.2010 nie sú dané, a preto návrhu navrhovateľa v celom rozsahu vyhovel.

Proti tomuto rozsudku podal odporca odvolanie. V odvolaní vytýkal prvostupňovému súdu nesprávne rozhodnutie, keď v odvolaní uviedol, že síce nemôže uprieť prvostupňovému súdu, že v odôvodnení rozsudku podrobne opísal výpovede svedkov vypočutých v priebehu konania, pričom konkretizoval, ktoré výpovede považoval za hodnoverné a pravdivosť ktorých svedeckých výpovedí spochybnil, no napriek tomu odvolateľ namieta, že prvostupňový súd dôkazy nehodnotil v ich vzájomnej súvislosti a neprihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo. Pri hodnotení svedeckej výpovede M. E. súd konštatoval, že svedkyňa bola značne ovplyvnená svojou vedomosťou o zriadení závetu, a preto bola k uvedenej veci osobne zainteresovaná. Vytkol odporcovi, že svedkyňu navrhol vypočuť až po zrušení pôvodného rozsudku krajským súdom. Je pravdou, že svedkyňu M. E. odporca navrhol vypočuť až po zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Žiline, bol presvedčený o tom, že spontánnosť výpovedí svedkov M. M., N. Z. a L. B. bude dostatočným dôkazom na preukázanie pravdivosti skutkových tvrdení odporcu. Chcel ušetriť svedkyňu M. E. predtým, aby bola vo veku 75 rokov vystavená stresujúcemu zážitku, akým je jej prvá procesná účasť na súdnom konaní. Svedkyňa na pojednávaní dňa 23.10.2015 na otázku súdu vypovedala tak, že navrhovateľa poručiťka vydedila preto, lebo keď dostal majetok so svojou rodinou „si ju nevšívajú, nepozdravili ju, keď ho ona pozdravila, ledva odzdravili a proste ju ignorovali, bola pre nich vzdych“. Časové ohraničenie takéhoto správania sa navrhovateľa jednoznačne poukazuje na rok 1997, kedy kúpnu zmluvou č. V 6675/97 navrhovateľ nadobudol od svojej matky - poručiťky nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k.ú. P., zapísané na LV č. XXXX, ako dom súp. č. XXX, parc. č. KNC 986/2 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 475 m². Odvolateľ zdôraznil, že vydedenie prichádza do úvahy len tam, kde poručiťka o uvedený blízky príbuzenský vzťah stal, kde sa ho nezáujem potomka osobne citovo dotýkal, kde mu tento stav vadil, nie v prípade, keď mu bol tento ľahostajný, prípadne keď k nemu sám prispel. Odvolateľ má za to, že poručiťka napísala závet z dôvodu, že navrhovateľ o ňu neprejavoval skutočný záujem, ktorý ako potomok prejavovať mal. Odvolateľ zdôraznil, že aj správanie navrhovateľa spôsobilo, že poručiťka zriadila závet. Svedkovia popisali jeho správanie voči poručiťke, ktoré nebolo len prejavom nezáujmu, ale aj jeho verbálne prejavy voči matke, ako aj ignorácia jej osoby, jednoznačne prekračovali zásady spoločenskej slušnosti. Skutočnosť, že navrhovateľ bol schopný takéhoto negatívneho správania sa voči matke, nepriamo dokazuje aj jeho správanie sa voči jedinému súrodencovi odporcovi. Hoci domy užívané navrhovateľom a odporcom na seba nadväzujú, odporcovi po ťažkej operácii, ktorej sa podrobil v priebehu uplynulého roka, pomáhali po skončení hospitalizácie cudzí ľudia, nakoľko navrhovateľ o neho neprejavil žiadny záujem. Navrhol preto, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil a návrh navrhovateľa zamietol, resp. aby ho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom v zákonom stanovenej lehote, preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu ustanovenom v § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a podľa ust. § 156 ods. 3 O.s.p. vyhlásil rozsudok, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 219 ods. 1,2 O.s.p. potvrdil.

Podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa ust. § 219 ods. 2 O.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvého stupňa doplnil dokazovanie v intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu č.k. 5Co/523/2014-78 zo dňa 18. novembra 2014 a zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností a na podklade doplneného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a prejednávanej veci aj správne právne posúdil. Nakoľko i odôvodnenie písomného

vyhotovenia napadnutého rozsudku je vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací súd podľa citovaného ust. § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov, v podstatných bodoch na ne odkazuje, keď len na zdôraznenie správnosti považuje odvolací súd za nevyhnutné uviesť nasledovné:

Podľa ust. § 469a ods. 1 písm. a), b) Občianskeho zákonníka môže poručiteľ vydediť potomka, ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch. Rovnako môže poručiteľ urobiť aj vtedy, ak potomok o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať. Z uvedeného vyplýva, že vydedením sa rozumie jednostranný výslovný prejav poručiteľovej vôle, ktorým sa odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo, ktoré by mu inak patrilo podľa zákona. Vydedenie však ako jednostranný právny úkon poručiteľa musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 taxatívne vypočítava dôvody vydedenia, pre ktoré je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení. Odvolací súd zhodne s právnym záverom prvostupňového súdu, ktorý po doplnení dokazovania konštatuje, že v preskúmvanej veci poručiťka konkrétne dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení nevymedzila s miestnou a časovou špecifikáciou tak, aby ich bolo možné bez pochybnosti posúdiť a vyhodnotiť ako trvalé neprejavovanie záujmu navrhovateľa, ktorý by ako potomok prejavovať mal tak, ako to vyplýva z ust. § 469a ods. 1 písm. b), ktorý zakotvuje, že neprejavovanie skutočného záujmu ako dôvod vydedenia musí byť trvalé a musí existovať ku dňu spísania listiny o vydedení. Správne prvostupňový súd konštatoval, že ani zo slovného spojenia dlhodobo, bez jeho konkrétnej miestnej a časovej špecifikácie, tzn. odkedy a aké dlhé časové obdobie pred spísaním listiny, ani podľa odvolacieho súdu nemožno bez pochybnosti vysloviť záver o trvalom neprejavovaní záujmu, keď potom z uvedeného pohľadu listina o vydedení nespĺňa náležitosť určitosti takéhoto právneho úkonu. Samotná listina o vydedení bola totiž spísaná dňa 6.10.2010 a z vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že poručiťka pred jej spísaním navrhovateľa v rokoch 2009, 2010 navštevovala v jeho domácnosti, v roku 2010 spoločne s navrhovateľom zatepľovali svoje domy, v roku 2009 sa zúčastnila osláv narodenín manželky navrhovateľa, ktoré skutočnosti nenasvedčujú tomu, že by navrhovateľ trvalo neprejavoval o svoju matku opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal.

Keďže v predmetnej veci neboli dané dôvody vydedenia v ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, nemohol odvolací súd prisvedčiť argumentom odvolateľa, na ktorých založil svoje odvolanie, a preto rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

Keďže odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 O.s.p., odvolací súd vyslovil, že o trovách odvolacieho konania podľa ust. § 224 ods. 4 O.s.p. rozhodne súd prvého stupňa.

Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.